

Khi có một vật dài, một mảng dài mang màu nào đó thì hiệu ứng của hỗn hợp này sẽ bằng tổng số hành của màu + hành của độ dài (Hình 4-45).

Ví dụ: Màu đỏ ở mảng dài 4/5, hiệu ứng tâm lý là Hoả + Kim

Màu đen ở mảng dài 1/5, hiệu ứng tâm lý là Thuỷ + Hoả.

Các yếu tố khác kết hợp thêm với màu và độ dài theo đó mà suy ra.

7. Tương ứng giữa độ lớn với ngũ hành và tâm sinh lý người.

Độ lớn của hình thể là do biểu hiện của vạn vật có độ dài hai chiều trong không gian thị giác (phạm vi mắt nhìn thấy).

Độ lớn được xem xét ở hai khía cạnh:

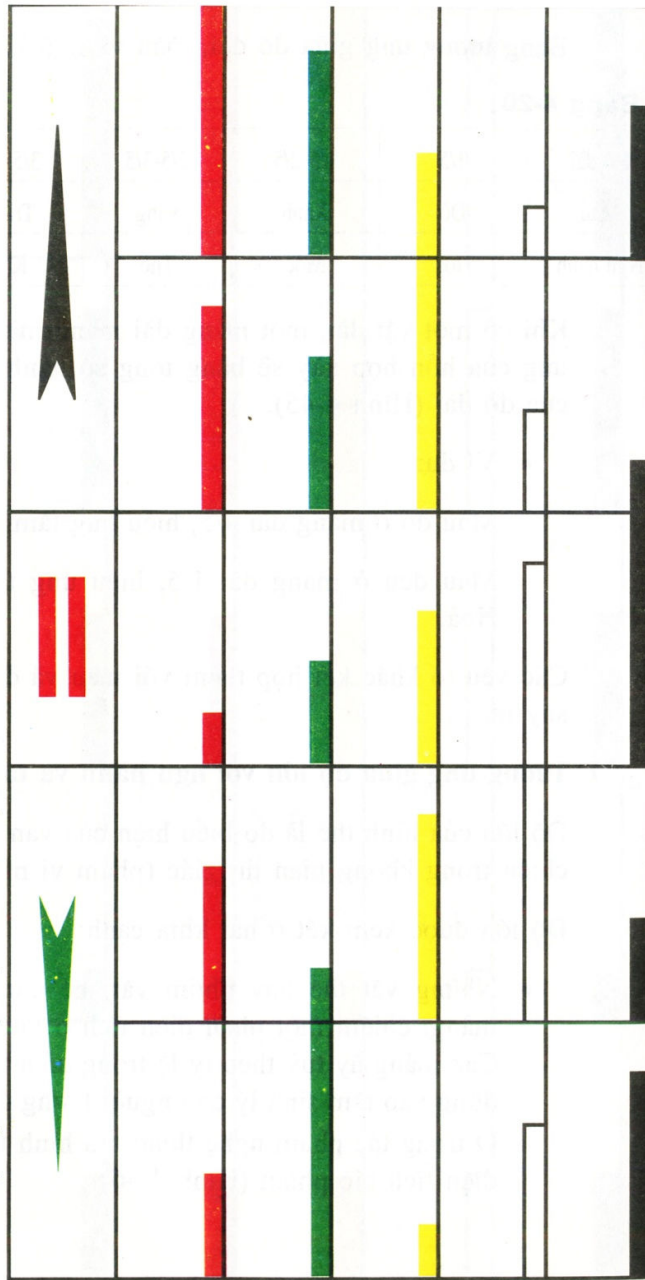
- Những vật thể hay nhóm vật thể cùng tạo thành một mảng, chiếm một phần diện tích ở không gian thị giác.

Các mảng ấy tuân theo tỷ lệ trong diện tích chung mà tác động vào tâm sinh lý con người tương ứng với ngũ hành.

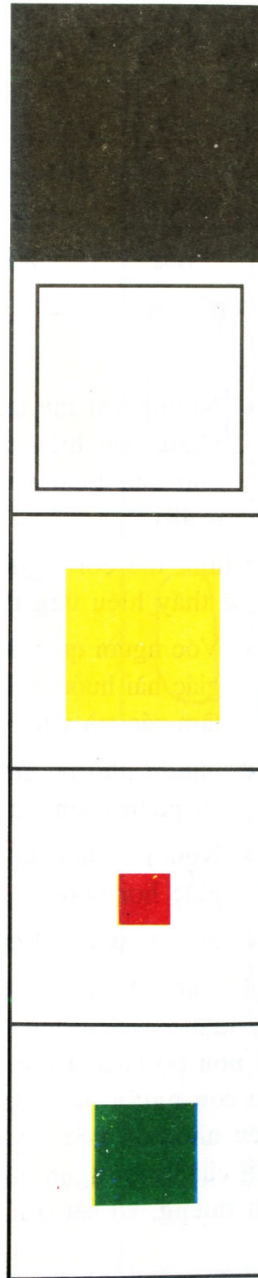
Ở trong tác phẩm nghệ thuật tạo hình thì tính tỷ lệ theo diện tích tác phẩm (hình 4-46).

Hình 4-45 : Quan hệ giữa màu và độ dài, theo tương đồng, tương sinh, tương khắc.

- Cột giữa, hành của màu và hành của độ dài tương đồng.
- Cột trong bên trái, hành của màu sinh hành của độ dài.
- Cột ngoài bên trái, hành của độ dài sinh hành của màu.
- Cột trong bên phải, hành của màu khác hành của độ dài.
- Cột ngoài bên phải, hành của độ dài khác hành của màu.

Hình 4-46 : Màu và độ lớn chuẩn.
 - Màu và độ lớn chuẩn xếp thứ tự từ trái sang phải : Mộc, hỏa, thổ, kim, thủy.

Tỷ lệ tương ứng với ngũ hành và tâm sinh lý người như sau.

(Bảng 4-21):

Bảng 4-21

Tâm Lỗ diễn tỷch	T-~ng @-~ng 1/5 x 1/5	T-~ng @-~ng 2/5 x 2/5	T-~ng @-~ng 3/5 x 3/5	T-~ng @-~ng 4/5 x 4/5	T-~ng @-~ng 5/5 x 5/5
Ngò hụnh	Hồ¶	Méc	Thæ	Kim	Thuû

Tâm lý	Thần minh, vui	M-u lù, giận	Gi, n ghê, lo	Trở ti, buồn	Không, sợ hãi
--------	----------------	--------------	---------------	--------------	---------------

- Những vật thể cùng chủng loại đem so sánh nội bộ với nhau, các hiện tượng hình thể to nhỏ khác nhau cũng cho các hiệu ứng tâm sinh lý khác nhau (Hình 4-47, 4-48).

- Lấy hình thể con người đã trưởng thành làm đối tượng quan sát sẽ thấy hiệu ứng tâm lý gây ra như sau:

- Vóc người quá nhỏ bé trước mặt ta sẽ gây cho ta một cảm giác hài hước. Các rạp xiếc thường chọn những người này làm các trò vui. Vì hợp giữa hình thức và nội dung.

- Người nhỏ bé hơn ta một ít trước mặt ta gây cho ta một sự phấn chấn, tự tin.

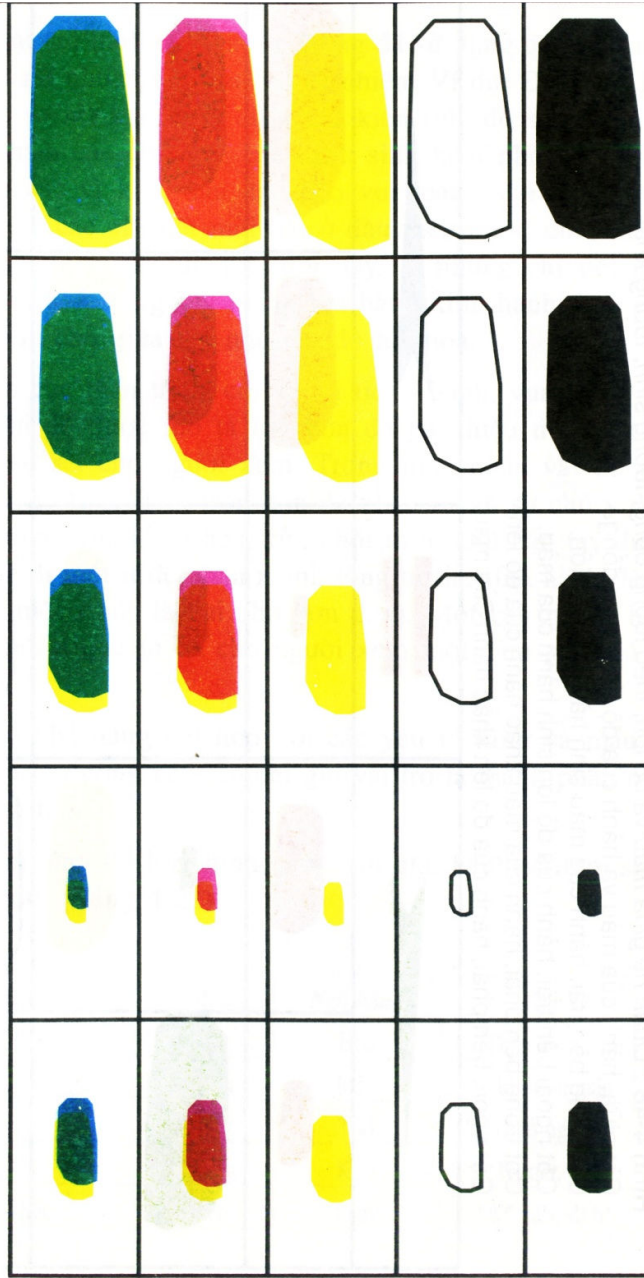
- Người to hơn ta một ít ở trước mặt ta, gây cho ta cảm giác hơi buồn.

- Người quá to lớn ở trước mặt ta, tự nhiên ta thấy sợ.

Mọi cảnh vật thiên nhiên cũng theo tính chất phổ biến của quy luật mà tác động vào tâm sinh lý con người. Ví dụ: Cảnh núi non bộ là một mô hình thu nhỏ của núi, sông, cây, cỏ, nó cho con người một cảm giác vui vẻ khi ngắm nó. Cảnh ngôi miếu nhỏ bên gốc cây đại thụ, hay ngôi đền thờ vị anh hùng dưới chân một ngọn núi cao sừng sững đã tạo ra một cảm giác linh thiêng, sợ sệt trong lòng chúng ta.

Hình 4-47 : Quan hệ giữa màu và độ lớn.

- 5 hàng dọc, cùng độ lớn khác màu, theo thứ tự từ trên xuống = mộc, hỏa, thổ, kim, thủy.
- 5 hàng ngang, cùng màu khác độ lớn, theo thứ tự từ trái sang = mộc, hỏa, thổ, kim, thủy.

Hình 4-48 : Quan hệ giữa màu và độ lớn, theo tương đồng, tương sinh, tương khắc.

- Cột giữa, hành của màu và hành của độ lớn tương đồng.
- Cột trong bên trái, hành của màu sinh hành của độ lớn.
- Cột ngoài bên trái, hành của độ lớn sinh hành của màu.
- Cột trong bên phải, hành của màu khắc hành của độ lớn.
- Cột ngoài bên phải, hành của độ lớn khắc hành của màu.

Nghệ thuật tạo hình cổ Phương Đông đã sử dụng quy luật này một cách rất nhuần nhuyễn, rất tự nhiên. Ví dụ: Để giảm bớt cảm giác sợ sệt khi đứng dưới các kiến trúc đồ sộ, người ta đã đục chạm các con vật, các cảnh sinh hoạt nhỏ, xinh xinh trên các vì kèo, đầu đao cho vui mắt. Trên mảng mái rộng lớn có các chi tiết mũi hài ở đầu viên ngói, dưới mảng mái có những đoạn dụi, mè, đòn tay, là những chi tiết nhỏ thuộc hành hỏa trong các mảng lớn hành kim, hành thủy của bố cục, làm cho giữa lớn nhỏ đạt độ hài hòa.

Những bố cục thân thoại có các vị tiên, thánh, vua, chúa thì hình người đó được mô tả lớn hơn để gây hiệu ứng tâm lý kính nể, sợ sệt cho người xem. Trong từng nhân vật thì cái đầu được mô tả to hơn, tròn hơn để nhấn mạnh sự chú ý đến cái thần minh của hành hoả, của khối tròn. Đôi bàn tay được mô tả nhỏ đi một ít để nhấn mạnh lòng tự tin, tính hành động của hành mộc (mộc là hơi nhỏ hơn thật). Một vài trường hợp cái đầu mô tả quá to đã cho người xem một cảm giác đó là quái thai.

Độ lớn có khả năng kết hợp với các yếu tố hình và màu là chính, yếu tố đường nét vẫn chỉ giữ vai trò là thành phần phụ vào đó mà thôi.

Bảng tương ứng độ lớn hình, màu với ngũ hành và tâm sinh lý con người (Bảng 4-22).

Bảng 4-22

Şé lín	H×nh	Màu	Ngò hụnh	T©m lý
Nhá	Trβn	Şá	Ho¶	ThÇn minh, vui
H-i ná	Ch+ nhỄt	Xanh	Méc	M-u lù, giỄn
Võa ph¶i	Vu«ng	Vụng	Thæ	Gi,n nghβ, lo
H-i lín	Tam gi,c	Tr³/4ng	Kim	TrĐ tiỒt, buồn
RỄt lín	GỄp nhiỒu khóc	Şen	Thuú	Kũ x¶o, sî h-i

Những biến đổi kết hợp khác nhau thì hiệu ứng tâm lý của kết hợp bằng tổng số hành của các yếu tố trong kết hợp đó.

Ví dụ:

- Màu đỏ trong hình tam giác có độ hơi lớn là hoả kim + kim.
- Màu đen trong hình chữ nhật rất nhỏ là thuỷ + mộc + hoả.

Các cách kết hợp khác nhau theo đó mà suy ra (Bảng 4-23).